

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG LEGFELSŐBB BÍRÓSÁGA
mint felülvizsgálati bíróság
Pfv.VI.21.651/2010/9.szám

MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a dr. Mándi Tibor ügyvéd által képviselt felperesnek a személyesen eljáró I. r. a dr. Darvai Ügyvédi Iroda ügyintéző: dr. Darvai Sándor ügyvéd által képviselt II. r. és III. r. és a személyesen eljáró IV. r. alperesek ellen kölcsön visszafizetése iránt a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Bíróságon 6.P.20.376/2009. szám alatt megindított és a Debreceni Ítéltábla Pf.II.20.094/2010/4. számú ítéletével befejezett perében a jogerős ítélet ellen a II. III. r. alperesek által előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a II. III. r. alpereseket, hogy fizessenek meg 15 napon belül a felperesnek 150.000 (Egyszázötvenezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Kötelezi a III. r. alperest, hogy felhívásra fizessen meg az állam részére 900.000 (Kilencszázezer) forint le nem rótt felülvizsgálati illetéket.

I n d o k o l á s:

Az I. és IV. r. alperesek, valamint a II. és III. r. alperesek házastársak. Az I. és III. r. alperesek 2004. március 19-én - 2004.

április 19-i visszafizetési határidővel - 25.200.000 forint, 2004. április 1-én - 2004. május 1-i visszafizetési határidővel - 4.200.000 forint, 2004. április 2-án - 2004. május 2-i visszafizetési határidővel - 2.800.000 forint, 2004. április 5-én - 2004. május 5-i visszafizetési határidővel - 3.500.00 forint kölcsönt vettek fel a felperestől. A kölcsönszerződések okiratba foglalásra kerültek, amelyeket a felek, valamint tanúként a felperes házastársa és gyermeke írtak alá. 2004. április 13-án kelt szerződéssel az I. és III. r. alperesek - 2004. május 13-i lejáráttal - további 5.600.000 forint kölcsönt kaptak, ezt az okiratot azonban a III. r. alperes képviselőjében a III. r. alperes nevének feltüntetésével a II. alperes írta alá, továbbá a felperesen az I. r. alperesen és a tanúkon kívül 2004. április 16-án a felperes további 4.200.000 forintot adott kölcsön - 2004. május 16. napjáig - az I. r. alperesnek. A kölcsönöket az alperesek befektetésükhöz kérték, és megállapodásuk szerint a hitelek kamatmentesek, csak a késedelembeeséstől számítható fel késedelmi kamat. A felvett kölcsönök nem kerültek visszafizetésre.

A felperes keresetében kérte, hogy a bíróság kötelezze az alpereseket egyetemlegesen 45.900.000 forintnak és ennek 2004. május 16-ától járó kamatainak a megfizetésére.

Az I. - III. r. alperesek a kereset elutasítását kérték, a IV. r. alperes érdemi nyilatkozatot nem tett. Az I. r. alperes nem vitatta, hogy a szerződéseket aláírta, de állítása szerint azok alapján pénzt nem vett fel, az okiratokban szereplő összegek pedig heti 10 %-os kamatot is magukban foglaltak. A III. r. alperes előadta, hogy az április 5-én, 13-án és 16-án kelt szerződéseket nem írta alá, pénzt nem vett fel, az összegek pedig heti 10 %-os kamatot is tartalmaztak, ezért a szerződések uzsorásak. A II. r. alperes arra hivatkozott, hogy pénzt nem vett fel, a kölcsönökről nem volt tudomása.

Az elsőfokú bíróság ítéletében kötelezte az alpereseket egyetemlegesen, hogy fizessenek meg a felperesnek 41.300.000 forintot és ennek 2004. április 16-ától járó késedelmi kamatát. Kötelezte továbbá az I. és IV. r. alpereseket egyetemlegesen további 4.200.000 forint és ennek 2004. április 16-ától járó késedelmi kamatát, míg ezt meghaladóan a keresetet elutasította. A II. III. r. alperesek fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbeezett részét nem érintette, fellebbezett részét részben megváltoztatta, és a II. III. r. alperesek által a marasztalási összeg után teljesítendő kamatfizetés kezdő időpontját 2004. május 16-ában határozta meg.

A jogerős ítélet indokolása szerint a felperes a Pp. 196. §-ának (1) bekezdésének b) pontjának megfelelő teljes bizonyító erejű magánokiratokkal igazolta azt, hogy 2004. március 19-én, április 1-én, április 2-án és április 5-én a okiratoknak megfelelően az I. és III. r. alperesek részére kölcsönöket nyújtott. A szerződéseken az I. r. alperes az aláírása valódiságát nem is vitatta, míg a III. r. alperes is csak az április 5-i okiraton szereplő aláírást nem ismerte el sajátjának a kirendelt szakértő azonban megállapította, hogy az tőle származik. A felperes ezen túlmenően a kölcsönzött összegek jelentős része tekintetében igazolta, hogy azokat a kölcsönadást megelőzően a bankszámlájáról vette fel. Az okiratokkal szemben az alperesek nem bizonyították sem azt, hogy az okiratok elkészítésénél a szükséges alakiságot nem tartották be, sem azt, hogy azok tartalma nem felel meg a valóságnak. Nem tudták tehát bizonyítani, hogy a pénzt nem kölcsön jogcímén, vagy más időpontokban vették fel és azt sem, hogy az okiratokban foglaltaktól eltérően nagymértékű kamat került kikötésre.

Az április 13-i szerződés esetében az írásszakértő megállapította, hogy azon a III. r. alperes névaláírása a II. r. alperestől

származik. Ez az okirat ezért nem tekinthető a korábbiakkal azonos bizonyító erővel rendelkezőnek. A kölcsönszerződés azonban szóban is megköthető és mivel ennek megkötését a III. r. alperes képviselőjében jelenlévő II. r. alperes, valamint a többi aláíró személy igazolta, nem volt akadálya az alperesek ezen szerződés alapján történő marasztalásának sem.

Az április 16-i szerződés a felperes és a III. r. alperes közt nem jött létre, mivel azt sem a III. r. alperes, sem helyette vagy képviselőjében eljáró más személy nem írta alá, ezért e tekintetben a kereset elutasításra került.

A II. és IV.- r. alperesek nem tudták igazolni, hogy a jogügylet ellen a felperes előtt tiltakoztak volna, vagy ahhoz ne járultak volna hozzá és így azt sem, hogy a felperesnek tudnia kellett volna hozzájárulásuk hiányáról, ezért a Csjt. 30. §-ának (2) és (3) bekezdése alapján az ő felelősségük is megállapításra került házastársaik tartozásáért.

A másodfokú bíróság kiemelte, hogy a szakértő egyértelmű véleményt adott az aláírásokról azokkal kapcsolatban aggálya nem merült fel. Abból a tényből, hogy a III. r. alperes előzetesen az első három szerződésen szereplő aláírását a magáénak ismerte el, majd olyan aláírásmintákat produkált a szakértői vizsgálathoz, amelyekből a szakértő valamennyi a III. r. alperestől származó aláírás valódiságát kizárta, csak a III. r. alperes szakértő megtévesztésére irányuló rosszhiszemű magatartására lehet következtetni. Ezt követően ugyanis a nem vitásan a III. r. alperestől eredő korábbi összehasonlító adatok alapján a szakértő egyértelmű véleményt tudott adni arra, hogy a szerződéseken a III. r. alperes aláírása szerepel.

Az elsőfokú bíróság azonban túlterjeszkedett a kereseti kérelmen a

kamatok tekintetében, ezért e vonatkozásban a másodfokú bíróság részben megváltoztató döntést hozott és a kereseti kérelemben megjelölt időponttól kezdődően marasztalta az alpereseket.

A jogerős ítélettel szemben a II. III. r. alperesek terjesztettek elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben kérték, hogy a Legfelsőbb Bíróság annak hatályon kívül helyezésével az elsőfokú bíróság ítéletét változtassa meg és utasítsa el vonatkozásukban a keresetet.

Előadták, hogy a felperes ellentmondó nyilatkozatokat tett arról, hogy az összegeket kölcsön adta, vagy a II. III. r. alperesek befektetéssel foglalkozó gyermekének adta befektetésként. Ez a kérdés nem került tisztázásra és az sem, hogy a felperes miért adott - minden biztosíték nélkül - ilyen összegű kölcsönöket a vele sem rokon, sem baráti viszonyban nem álló alperesek részére, és miért biztosított a visszafizetési határidő eredménytelen letelte után részükre további jelentős kölcsönöket.

Vitatták a blanketta kölcsönszerződések teljes bizonyítóerejű magánokirat jellegét, mert az egyik tanú a felperes házastársa a másik a gyermeke volt, aki főiskolai hallgatóként az aláírásának időpontjában nem is tartózkodhatott otthon. Az alperesek nem ismerték el, hogy 2004. évben ilyen szerződések jöttek volna létre köztük, ezért valószínűsíthető, hogy a keltezés és a tanúk aláírása utóbb került az okiratokra.

Az elsőfokú bíróság elfogadta, hogy a felperes befektetés céljára adta ezeket a pénzeket, ez esetben azonban az ezzel együtt járó kockázatviselés következményét a felperes is köteles viselni, míg kölcsön esetén a kamat felszámítása lenne kizárt a jogviszonyukban. Az alperesek mindvégig állították, hogy az okiratok alapján pénzátadás nem történt az I. r. alperes pedig előadta, hogy a

feltüntetettnél alacsonyabb összeg került átadásra, az összegek a kamatokat is magukban foglalták. Kérdéses, hogy miért öt év eltelte előtt egy hónappal fordult a felperes bírósághoz és, hogy honnan rendelkezett ilyen összegekkel. Aggályos volt az írásszakértő véleménye is, mert az ismételt véleményadás eredményeképpen állította és állapotította meg az aláírások valódiságát. A II. r. alperes III. r. alperes helyett történt aláírását az elsőfokú bíróság úgy értékelte, hogy a házastársa között az aláírásra külön meghatalmazás nem szükséges. Elvetette az elsőfokú bíróság azt a hivatkozást, amely szerint uzsorás szerződés jött létre a felek között. Hivatkoztak a BH.2005.113. számú eseti döntésre.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában való fenntartására és a II. III. r. alperesek perköltségekben való marasztalására irányult.

A felülvizsgálati kérelem nem megalapozott.

A jogerős ítélet az ügy elbírálásához szükséges mértékben a tényállást feltárta és azt a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján helyesen állapította meg, helyesek az abból levont jogi következtetések is, így jogszabálysértés nem állapítható meg.

A II. III. r. alperesek a felülvizsgálati kérelemben a jogerős ítélet által a kölcsönszerződések létrejötte körében megállapított tényállást vitatták. A felülvizsgálati eljárás során azonban általában nincs helye felülmérlegelésnek, a bizonyítékok ismételt egybevetésének és értékelésének, erre csak a tényállás feltáratlan volta, vagy a mérlegelés körébe vont bizonyítékok nyilvánvalóan okszerűtlen, iratellenes, vagy logikai ellentmondásokat tartalmazó értékelése adhat alapot.

Téves a II. III. alperesek azon hivatkozása, amely szerint akár az

első, akár a másodfokú bíróság befektetésre vonatkozó szerződések létrejöttét állapította volna meg a peres felek között. Az jogerős ítélet kizárólag a felperes által nyújtott kölcsönökről rendelkezett, a döntés a Ptk. 523. §-ának (1) bekezdésén alapult. Az elsőfokú bíróság csupán az ítéletének tényállás részében rögzítette - helyesen - azt, hogy az I. - III. alperesek Sz. Cs. befektetéséhez szerettek volna a felperestől kölcsönkérni pénzt. Fel sem merült azonban, hogy a felperes a vele semmilyen szerződéses kapcsolatban nem álló Sz. Cs.-nek, vagy más személyeknek, így az alpereseknek valamiféle befektetésre adott volna pénzt. A felperes a személyes meghallgatása során ilyet szintén nem állított, mindvégig kölcsönről nyilatkozott, előadása nem volt ellentmondásos.

Helyesen állapította meg a jogerős ítélet azt, hogy a rendelkezésre álló okiratok a Pp. 196. §-ának (1) bekezdése b) pontja alapján teljes bizonyítóerejű magánokiratok, amelyekkel szemben természetesen helye van ellenbizonyításnak. A Pp. rendelkezései nem zárják ki hozzátartozók tanúkénti részvételét az okiratok elkészítésekor, ezért önmagában ez a tény nem fosztja meg azokat a bizonyítóerejüktől. Az alperesek csupán állították, de semmivel sem bizonyították, hogy a tanúk nem lettek volna jelen a szerződések megkötésénél. Önmagában az a tény, hogy a felperes lánya főiskolára járt, nem bizonyíték arra, hogy az adott napon nem tartózkodhatott otthon. Alaptalanul hivatkoztak tehát a II. III. r. alperesek arra, hogy az okiratok alaki hiányosságai valamilyen okból bizonyításra kerültek volna.

Az alperesek szintén csak állították, de nem bizonyították, hogy az okiratok az azokon szereplő dátumnak megfelelő időben készültek, illetve nem az azokba foglalt összegek kerültek átvételre általuk. Nem tudták magyarázatát adni annak, hogy ha állításaik valósak akkor milyen okból írták alá a szerződéseket. Miért írtak alá

kölcsönátvételéről szóló dátum nélküli iratokat. Az okiratokon szereplő aláírások ugyanis kétségtől az I. és III. r. alperestől, illetve az április 13-i okirat esetében a II. r. alperestől származtak, és ezt az I. r. alperes valamennyi, a III. r. alperes pedig az első három szerződés esetében el is ismerte.

Helyesen utalt a másodfokú bíróság arra is, hogy a szakvélemény nem volt ellentmondásos, csak a II. III. r. alperes rosszhiszeműsége volt megállapítható abból, hogy első alkalommal sikerült a szakértőt megtévesztenie az általa sem vitatottan valós korábbi aláírásai alapján ugyanis a szakértő egyértelmű nyilatkozatot adott a szerződéseken szereplő aláírásai valódiságára. A szakértő által megállapítottakat a II. III. r. alpereseket az eljárás során nem vitatták, az abban foglaltakat megdönteni semmivel sem tudták.

A felperes a jogerős ítéletnek megfelelően hiteltérdemlő módon igazolta azt is, hogy a kölcsönadások időpontjában, illetve azt megelőzően a kölcsön adott összegek jelentős részét a bankszámlájáról vette fel. Figyelemmel arra, hogy mekkora összegek voltak a bankszámláján a vagyoni viszonyai alapján elfogadható volt az is, hogy bizonyos összegű otthon tartott készpénzzel is rendelkezett. Mindezek igazolják a szerződések aláírásának időpontjában történt pénzmozgásokat is.

A felperesek tehát nem tudták megdönteni a teljes bizonyítóerejű magánokiratba foglalt szerződés nyilatkozataik valóságtartalmát, ezért a jogerős ítélet megalapozott volt. Nem volt megállapítható, hogy a jogerős ítéletben rögzített tényállás iratellenes lenne, vagy okszerűtlen következtetéseket tartalmazna az alkalmazott mérlegelés nem állt ellentétben a Pp. 206. §-ának (1) bekezdésében foglaltakkal.

A kölcsönvevők a saját előadásuk szerint sem voltak szorult

helyzetben, ezért a szerződések uzsorás jellege megállapításának feltételei eleve nem állhattak fenn. A megítélt kamatok kizárólag a Ptk. 301. §-ának (1) bekezdése szerinti késedelmi kamatok, amelyeket nem zárt ki a kölcsönszerződés egyébként kamatmentes volta.

Az elsőfokú bíróság nem hivatkozott arra, hogy a házastársak között az aláírásra külön meghatalmazás nem szükséges, hanem a döntését arra alapította, hogy a kölcsönszerződés szóban is érvényesen létrejöhet, amihez nem kötelező írásbeli meghatalmazás megléte. Azt a tényt, hogy a II. r. alperes a szerződés megkötésénél jelen volt és az okiratot az házastársa nevében aláírta, ilyen szóbeli meghatalmazás megléte igazolásaként értékelte.

A Legfelsőbb Bíróság a kifejtettekre tekintettel - a Pp. 274. §-ának (1) bekezdése szerint tárgyaláson kívül meghozott határozatával - a jogszabályoknak megfelelő jogerős ítéletet a Pp. 275. §-ának (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A Pp. 270. §-ának (1) bekezdése értelmében a felülvizsgálati eljárásban is irányadó Pp. 78. §-ának (1) bekezdése szerint kötelezte az eredménytelen felülvizsgálati kérelmet előterjesztő II. III. r. alpereseket a felperes javára a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. §-ának (2) (5) és (6) bekezdése alapján a ténylegesen végzett ügyvédi tevékenységgel arányosan megállapított ügyvédi munkadíjból álló felülvizsgálati eljárási költség megfizetésére. Kötelezte továbbá a III. r. alperest az egyetemleges marasztalásnak megfelelően az Itv. 74. §-ának (3) bekezdése alapján alkalmazott 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. §-ának (2) bekezdése, valamint 15. §-ának (1) és (3) bekezdése alapján az illetékeljegyzési joga folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illeték állam javára történő megfizetésére, a II. r. alperes személyes költségmentessége folytán az illeték megfizetésére nem kötelezhető.

Budapest, 2011. június 7.

. Kollár Márta
a tanács elnöke

Dr. Puskás Péter
előadó bíró

Tamáné dr. Nagy Erzsébet
bíró